Број 86. У Новом Саду, у среду 18. априла 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију и Немачку: на четврт године 9 круна, а за све остале стране земље на четврт год. 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 60 потура сваки пут.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Годишњица Селова.

Живимо у добу прослава. Саборски посланици владине странке, прославили су јуче у клубу своме, једногодишњицу владавине министар-председника Села

Пало је лепих, звучних речи, али те речи не могу да забашуре истину. Министар-председник Сел, није учинио оно, чему се од њега надаху.

Година дана није велики рок. Није много могао да учини у држави, али је могао створити бар услове за то. Бар је могао у странци пречистити.

Али он не пречисти. Борба између Селоваца и Банфијеваца још једнако траје и раздире странку. А министар-председник није смео одлучно да узме метлу и ишчисти оне, против којих је управо дошао на владу. Банфијевци живе, интригирају и спречавају Села, да постави за министра унутарњих послова оног, кога он хоће. Ово смо само навели да покажемо слабост Селову у самој странци.

Та би се слабост опажала далеко јаче, да у овај мах не стоје и друге саборске странке, да не може бити горе.

Посланици Апоњијеве странке су, без питања странке, без збора, без одобрења бирача, обесили једног дана оружје о клин и ускочили су у владину странку. Сад им је све добро, само ако добију коју министарску столицу

Оба крила крајње левице су се такође потпуно изиграла. Кошут је изгубио сваки углед. Њему су дали заступства неких осигуравајућих друштава. Он прима плату, а не ради ништа, но даје појединим шпекулантима своје име Тражи од владе услуге и опонира више форме ради. Етвеш се изиграо можда још горе но Кошут, а сад дође и Угрон са својом зоби. У опште Угрон се био изиграо и пре зоби, кад је обесио начело о клин и ушао у делегације.

Само поред овако јадне опозиције, не изгледа нам владина странка онако јадно, као што је у истини. Међу ђаволима црнац и није тако црн.

Ова слабост свију странака, имала је веома жалосних последица. Јер ако Угрон хоће да забашури зоб, или Кошут да се мало прослави, они то могу једино тако да учине, ако нападну на народности. Ту им онда мора да тапше цела кућа Па то раде и чланови владине странке. То је радио и министар председник Сел . . .

Више пута је без повода говорио о својој енергији против народности, а то беше онда, кад требаше мало да освежи своју популарност и да га Банфијевци не претеку у енергији против народности.

Ово је већ последње средство, да се поврати животна снага. То је етер. Ал се од етера не живи дуго, и употреба овог „политичког етера“ је само знак слабости

В. Н.

Народ се креће.

Из Нештина добијамо ове редове:

Поштовани г. уредниче!

Кад је изашла наредба у „Српском Сиону“ у бр. 14. од ове године, да се на славу патријарха Георгија, имају позвати и општине, то су 6 наших одборника (а има их свега 8) обратили се председнику Андрији Дамјановићу, и позвали га да закаже одборску седницу. Те да и ми решимо, како ћемо се држати у ствари те прославе.

Председник је отворено рекао, да ће се изнети предлог, како нештинска општина неће учествовати у прослави, и да ту прославу најодлучније одбија. И све дотле, док се не сазове српски народни црквени сабор, и не провиди патријархове рачуне, нема никаква места прослави. А нема места прослави ни за то, што патријарх Георгије спречава сазив сабора и подржава незиконито стање у нашој автономији, те заслужује, да му наш народ даде неповереницу, а не да му слави славу.

Па, шта мислите шта је било?

Наш славни председник уватио маглу и побегао у Сусек, само да се седница не одржи. А кад смо га писмено позвали, и тај су позив од осморице одборника шесторица потписали, он и онда није сазвао седницу, а вратио се кући тек онда, кад је знао да су људи отишли на радњу. А о Ускрсу смо га толико секирали, да сазове седницу, да би то већ сваком другом било доста, али он се направио паша, па није сазвао.

Да не би поштен свет мислио, да се ми нашим ћутањем придружујемо слави коју не треба славити, то вас молимо г. уредниче, да нам у вашем цењеном листу уступите мало места, да ми испричамо и докажемо, да ми неодобравамо оно, што се данас слави; а најмање, да смо вољни придружити се тој слави.

А што се тиче нашег председника, који по нечијем налогу спречава, да ова наша општина саветује се о једном позиву, који јој је упућен и бега у Сусек, кад треба да сазива седницу, то ће он о томе у скупштини већ дати рачуна.

Ево имена одборника, који су на позиву били потписани, као и оних, који су усмено позивали председника да сазове седницу: Стеван Стакић, Петар Стакић Милан Влајковић, Ђока Рајковић, Вељко Бркић, Трифун Грујић, Аћим Стакић и Милан Рајковић.

И са овим мислимо, да смо се пред српским светом опрали.

Стање у Боки - Которској.

Из Приморја, 12. априла.

Тко познаје данашње прилике српског народа у Боки - Которској, неће га ни мало зачудити, ако истакнемо, да је и по наше свештенике међу тим зло стање.

Отегнули би на дуго, кад би по реду набрајали све те свештенике; али ћемо споменути тек неке, против којих је влада устала у последње време.

Пригодом распуста „Српског Братства“, бр. 32. „Dubrovnika“ 1899. год., осуђујући тај владин корак, између осталог каже у уводном чланку и ово: „Невини су страдали, али је зато углед и интерес државе патио“. „Притиснуто јаче, све на више скаче“.

Заиста је тако! Неколико врлих свештеника, ни кривих ни дужних, из све снаге настоје власти сутурисати.

Неке изнимне мјере против бокељских свештеника, погрешно би означили са ријечју прогонство, него је већ и више од тога. Јер шта значи то, кад влада у једној дијецези, гдје је епископ глава цркве, својевољно премјешта свештенике из једног мјеста у друго, запостављајући старије млађима и обустављајући им без икаква разлога плату.

Ово нијесу празне ријечи, ово су не-

ПОДЛИСТАК.

СВЕ ЗА БУРЕ.

Лела је била лепа, млада удовица. Живела је од свога имања, па је имала чешће и гостију.

Једно вече позвала је веће друштво на тој. Међу осталим позвала је и једнога нежењу, њезина познаника из детињства. Сви дођоше на позив, само је господин Лака изостао.

Но зато је он узео себи слободу и дошао сутра дан пред вече, кад није било друштво на окупу.

— Откуд ви сад? запита га Лела.

— Добио сам позив од вас, да јуче дођем. Јуче не могох, па сам сматрао за дужност, да данас дођем.

— Оно јест тако, али ипак није. Јер позив гласи за јуче.

— Сутра већ морам отпутовати, па би била неучтивост, да вам се не јавим — правдао се Лака. Тиче се моје женидбе

— Тако! Кад сте већ овде, изволите сести. Зажелела сам се да разговарам са својим познаником из сретнога, детињског доба . . . . Па о чему прво да разговарамо? Јест! Свугде се сад говори само о рату. Шта ви мислите о Енглезима? Што се мене тиче, држим, да нема у свету никога, ко би тако несимпатичан био, као ови халапљиви и окрутни Енглези. А како тек према њима стоје Бури, ти храбри, некористољубиви, племенити људи. Ја се одушевљавам њиховим јунаштвом! За њих би учинила све, све! Ево, баш сад скупљамо прилоге за Буре. Него, збиља! Ту је још листа, а ту је и оловка. Ви тек не можете изостат у овом племенитом делу.

— Зацело не. Али шта да дадем? Хоће ли бити доста три круне, лепа госпођо?

— Три круне? Зар сте ви таква тврдица? Та ви бар заслужујете у свом раду великих новаца.

— Добро, дакле. Ја ћу дати пет стотина круна . . .

— Ах! Тако што . . .

— Али и то под условом.

— А какав би то био?

— Тај услов имали би ви да извршите.

— Као што сам рекла, за Буре ћу све учинити Само ако није сувише тешко.

— Тешко! . . На против, врло лако. Уписаћу 500 круна за један пољубац ваш, госпођо Лело!

— Ох, ви господине! Скочи са столице љутито и настави: Ви идете врло далеко. Како можете тако што и захтевати?

— Али, госпођо . . . Он устане и молећи је ухвати за руку: Зар је то збиља тако нешто ужасно, што ја захтевам? Ви рекосте, да хоћете за Буре све да учините, а сад се ето устежете да жртвујете један једини пољубац за њих. Лело, ја вас од срца молим, реците, да пристајете

Он јој је био врло близу. А само да је знао да би му она радо пољубац дала! Уопће, кад би он само знао . . . Али не, не, боље што не зна. У осталом, што не би она тим учинила добро Бурима? Па не би тај пољубац њој ни иначе сметао. Они хладни пољупци њезина покојна мужа, који је од ње био старији за 30 година, и онако нису ништа вредили.

У часу решила се млада удовица. Јест, хоће један једини пут у животу да се пољуби, и баш заправо пољуби и да буде — сретна. Пружи му руку и рече:

— Дакле, ако мора бити — молим!

Лака је изговорио неколико речи у највећем усхићењу и у тренутку била му је лепа удовица у наручју, и притиште јој топал пољубац, каквога она још не виде. Био је то пољубац, који потиче из раја прожман љубавним жаром, осетљив и дуг пољубац. И био би ваљда још дужи, да се нису врата отворила, а они уплашени, раставише се.

На врати је стајала изненађена и усплахирена собарица.

— Извините, молим, ако — вас узнемирујем. Али кројачица је баш сад послала и пи-

побитне чињенице. Бивши парох дубровачки прото Јово Буђин, који је од скора дошао међу нама, премјештен је из Дубровника без икаква стварног разлога наредбом владином уз противност православног епископа бокешког Г. Петрановића.

Прота Јово је учен и узорит свештеник, какви треба да буду сви остали и да га узму као примјер.

Бивши парох Бјелски поп Марко Поповић, наименован је за пароха Ерцегновског ево готово девет мјесеци.

Врли поп Марко такођер је познат у нашем народу са свог ријетког поштења и племенита срца.

Кад су два жандара пригодом његовог боравка у Бијелој, за православне литије, усудили се окренути икони леђа с шеширима на глави, упозорио их је шта раде?! После тога је он постао многима трн у оку, те су измислили свачега и свашта против невиног попа Марка.

Одкад је за пароха Ерцегновског именован, обустављена му је плата. Ево, дакле, скоро девет мјесеци, да тај невини човјек служи бесплатно Богу и народу. Зашто то? Заиста морамо се зажалити на ове, као и на многе друге поступке према Србима. Само: Трпен спасен!

Старина Новак.

Нови Сад, 18. априла.

Кисело је грожђе. Када су општине у архидијецези усљед познате конзисторијалне наредбе, почеле доносити закључак, да неће шиљати депутације — сад је постало кисело грожђе. Те је у званичном „Срп. Сиону“ изашла ова објава:

„Пошто је Његовој Светости, преузвишеном господину патријарху Георгију дошло до високога знања, да црквене општине у Архидијецези желе Његову Светост о свечаностима на Ђурђев-дан, поздравити својим депутацијама, то смо овлаштени изјавити, да Његова Светост тога дана неће моћи примати депутације изван Карловаца.“

Заиста је чудновато! Општине решавају да неће шиљати патријарху депутације, јер то не заслужује, а „Његовој Светости Преузвишеном Патријарху Георгију“, долази до високог знања, да општине архидијецезе желе га поздравити својим депутацијама. Ово је крајност цинизма. Ово овако могао је написати само Чика Стева

Нови Сад, 18. априла.

Дисциплинарна правила, за православно српско свештенство у опсегу православне митрополије карловачке — потврђена су од стране Њ Величанства са према потписом угарског министра-председника Села с клаузулом, која гласи:

„Да се у 5-ој тачци 86. §-а тих правила споменутом казном, анатемом, без претходно полученога Нашега саизволења, не може нико обложити, даље, да се под посебним судским поступником, споменутим у 89. § у ових правила, имају разумети одредбе г. 1872. превишње установљеногa Устројства Конзисторија (Systema consistoriale) и најпосле, да задржавамо могућност рекурирања на Нас против црквеног дисциплинарног суђења и Своје право уништења.

Ова правила ступила су у живот са 16. априлом, даном када су обнародована у „Српском Сиону“.

Глас из Херцег-Босне.

Лов за Хрватство, данас је већ тако силан овде, да не преза ни од каквих мера. Испрва бејаху на нишану само Срби, али сад већ и Мухамеданци немају мира. И што се овде догађа, то је управо нечувено, јединствено.

Прво се на томе радило да се народ материјално утуче. С тим успоред почело се радити и на његовој моралној пропасти. И сада поборници за католицизам руше помоћу власти све што би њиховом напретку сметало. А власт је подмићивањем, претњама, прогонством и заштићавањем дотле дотерала, да данас свештеник тужи и клевета свештеника пред судом. И свештеник пред судом са крстом у руци и епитрахиљом на врату оптужује парохијане своје; па све то на очи своје хијерархије.

И као што се Јуда полакомио за сребрњацима и лепим обећањима, те продао и проказао учитеља свога; и као што се нађе међу босанско-херцеговачким Србима, многих недостојних слугу своје цркве и других дотле угледних а сад заблуделих синова, тако се догоди и међу мухамеданцима

И док се мухамеданци јако ускомешаше, што поборници за хрватсво нападоше и на њих, дотле њихов Шеил-ул-ислам Азапагић мирно гледа шта раде хрватски поборници ти међу његовим вернима.

Овде се десио један случај, који је Турке за срце ујео, а коме је кумовао сам Штадлер. Случај који се ретко где још сме и може догодити.

Поборницима за хрватство, помоћу свих дозвољених и недозвољених мера, пошло је за руком да покатоличе 6 Мухамеданаца. Никакво лично уверење о промени ове вере није било код ових људи, већ једино пука и горка сиротиња и ласкава обећања. То се види и отуда, што су Турци одмах једнога од њих опет повратили у Ислам. И кад то виде Штадлер, и бојећи се, да ће се и остале жртве хрватског поборништва покајати и својима вратити, он брже боље посла једног у Далмацију на некакво добро; једном од 60 год. даде 30 ф. месечно, а осталу тројицу сакри тако, да нико живи незна где су

Мухамеданци се као што рекох, јако узрујаше због овог. А како пролазе и код њих они, који имају и свести, и срца, и смелости, да се боре за своју веру, то нам доказује најбоље, како прође познати борац њихов Осман бег Хасан Пашић у Травнику. Не само што га затворише у његову дому, већ га осудише и на три недеље затвора. И шта мислите за што? За то, што га победише да је осповао папу. На први испит позваше га као сведока, а код главне расправе би већ оптужен, и сведоци беху два Јевреја, који при разговору том ни присутни нису били.

Но не оста само на овом. Сви травнички бегови опасани су кинеским зидом. Они не смеју из Травника напоље, нити други бегови њима у Травник. И шта мислите зашто све то? Низашта друго већ цигло за то, што су травнички бегови и племићи познати као добри мусулмани а одважни борци за своје. Ал и још и добро познати као пријатељи и присталице Срба, јер знају да Срби нису заслепљени. Они мрзе хајку за хрватство и њене насилне мере. Они су против ње и за слободу вероисповести и братски споразум и слогу са Србима. Они су у своме народу од уплива, њихова имена светле међу мусломанима, и ето за то се тако с њима поступа.

И је ли чудо онда што се 80 од најбољих мусломанских травничких породица хоће да сели одавде и напусти своје огњиште. Ови ће повући и друге за собом, и устраје ли ово ужасно стање, и буде ли пропаганда за хрватство и на даље радила шта хоће, јасно је до чега ће доћи, домаћи ће морати напустити своје рођено огњиште, да се туђин, дошљак по њему башкари.

Доиста Аустрија дивно и јединствено врши поверену јој мисију и задаћу у Херцег Босни.

Политички преглед.

Прилике у Аустрији. Чески земаљски министар др Решек управио је на младоческе посланике питање: Хоће ли хтети поново да учествују у расправама конференције за споразум. У том случају, да младочески посланици пристану на то, онда би се конферонција за споразум сазвала између 5. и 8. маја п. н. Но опште је мишљење и по готову је сигурно, да ће младочески посланици одбити овај позив и одговорити са најодлучнијом опструкцијом.

Свечаност у Берлину. Из Букурешта јављају, да ће принц Фердинанд отићи у Берлин, да присуствује свечаности, кад буде престолонаследник проглашен за пунолетнога.

Сукоб између Турске и сев. Америке. Сукоб овај никако да се усталожи. Руски листови неки тврде, да ће Русија прискочити у помоћ Турској и дати јој новаца да исплати своту, коју тражи сев. Америка. Међутим се проносе гласови, да ће Турска сама створити ову не баш таку велику своту и исплатити је сев. Америки. Многе државе нису задовољне што је сев. америчка република тако одлучно почела да тражи своје, и чине јој неке прекоре. Но северна Америка слабо се на то осврће, јер је њен захтев оправдан, она је у праву да тражи своје и неће да допусти, да је ико вуче за нос. Она се слабо осврће на завијене прекоре других држава и одлучила је, не осврћући се на никога, да примора Турску, да јој исплати оно, што јој по праву припада.

Рат између Енглеске и Транзвала.

На бојном пољу као да је опет наступио одмор. Тако бар изгледа, јер енгле-

---

та: Кад би госпођа нову хаљину пробала?

— Да, јест, рече млада удовица јетко. Ја сам јој то јуче казала. У осталом, Бетика, зашто ви не куцате на врати?

— Извините, ја сам куцала, и то трипут. И кад ми нико није одговорио, онда сам мислила. . .

— Добро, добро! Одлазите само!

Кад је девојка отишла, корачала је Лела оштрим корацима горе доле, подбочена, а сузе јој текле уз образе.

— Тако је то, пребацивала је сама себи, кад паметна и зрела жена полуди. Ја сам изван себе. Мој добар глас — пропао је!

— Али, драга Лело, умирите се. Па шта је то тако страшно?

— Јест, ви тако лако говорите, као да сте на месецу одрасли! Зар девојка није све видела. А то је била моја Бетика, моја собарица.

— Јест, то је била Бетика. Па шта има у том?

— Ама, Бетика је најбрбљавије створење на свету! Колико је познајем, она то сад већ приповеда куварици и слузи. А довече ће отићи у варош, па ће приповедити госпођи Мишићки, оном варошком колотеру и за дан два знаће ме цела варош и сви ће пружати на мене прст. И све ће то бити због тог несретног пољупца за јуначке Буре!

— Али, драга Лело, ступи јој он опет ближе и ухвати је за руку. Може се свему том још доскочити.

— Тако; но баш сам љубопитљива, да дознам.

— То је проста ствар. Ми ћемо овај бурски пољубац у добротворну цел назвати црквеним и законитим пољупцем. Укратко: Ви ћете Лело, бити моја жена.

— Ох, Лако, и тргне своју руку из његове. Ја не могу да разумем, како се ви можете у овој озбиљној ствари још шалити.

— Нека ми је Бог сведок. Још никада у животу нисам тако озбиљно мислио, као сад.

Ове је речи тако нагласио, да се Лела изненадила.

— Јест, рече она збуњено. То не вреди ништа. А шта ће вам рећи на то ваша млада? Та ви имате другу.

— Лело, драга и љубазна Лело, зар ти не видиш, да си ти и она прва и ова друга драгана? Зар не знаш, да си ти једна једина за мене!

— Ако је тако, онда је што друго, онда разуме се. . . У осталом, ти много захтеваш од мене Ако сам пољубац дала за Буре, то је још могло поднети. Али да ћу се због Бура морати и венчати . . . . Пребацивала му је она и смешила се

— Имаш право, Лело. Зато ја Бурима не ћу моћи никад, никад доста захвалан бити!

По немачком: Р. Н.

ски извештаји не јављају о никаквој борби, већ од неколико дана.

Најновије вести јављају само толико, да ће се строге мере предузети против Бура у јужној Оранској, што су прекршили били своју заклетву, дату Енглезима, те и опет ратовали на страни бурске војске. Оранški Бури пак правдају се тиме, што су били приморани да ратују. Из енглеског логора стижу гласови, да ће се сад одлучно приступити разоружању свију потчињених Бура.

Из Блемфонтена јављају, да се војска Поликарева вратила већ у Блемфонтен из јужног Оранжа. Енглески заповедници Хамилтон и Рундле, стигли су у Табанелу, али и они не могоше, да нанесу Бурима никаква квара. Енглези ће оставити у Табанеху појачу војску, јер мисле тим да спрече поновно упадање Бура у јужни Оранж.

Из Блемфонтена јављају, да Бури држе Смитфилд још непрестано у својим рукама. О даљем продирању Робертсове војске према Транзвалу, нема за сада још ни говора. Једино се сада раштркана Робертсова војска поново концетрише у Блемфонтену.

Из Варентона јављају, да су Бури опет заузели оне положаје, које су пре кратког времена морали напустити.

Из Дурбана јављају, да је бурски заповедник Кларепорт из Бигарских брдина отишао према Мафекингу, да изиђе на сусрет Карингтоновој војсци, која се из Бејра приближује Мафекингу, да га ослободи.

Из Мафекинга јављају, да Бури живо бомбардују варош и наносе јој јака квара.

ДОПИСИ.

Будимпешта, 15. (28). априла 1900. год. (Како се управља нашом срп. црквеном општином). Није давно, од како је на управи наше црквене општине г. Стева Јовановић, но и за то кратко време све је пошло јако у натраг. Кад је дошао за председника општине г. Стева Јовановић, наша општина није имала ни потуре дуга, а ни дефицита. Имање њено износи на близу један милијун фор., а потребе и расходи њени врло су мали. Она издржава само пароха, учитеља и црквењака. И при свем том, она завршује свој годишњи извештај дефицитом.

И да би се тај дефицит смањио, укинуте су сиротињске потпоре. За ове потпоре завештано је 40 хиљада фор. т. ј. камата тога новца делила се сваке године на сиротињу. — Но и ово још није било доста Г. Стева Јовановић нашао је за добро, да удари намет на вилајет, т. ј. да разреже општински прирез. Што је, по себи се разуме, изазвало овде највеће негодовање. Тим више, што је овај прирез по све неправедно распорезан. Да је пак тако, ево доказа. Г. Стева Јовановић посланик, врло богат човек — говори се, да је чак више милијуна наследио — плаћа прореза 25 фор. Чика Стева, посланик и управитељ Текелијиног завода, који од фонда тих завода за никакав рад скоро, има 4000 ф. плаћа такођер 25 фор. А црквењак, слуге и друга сиротиња плаћају 5 фор. Јер, знате, то је најмањи прирез. И као што је свугде сиротиње на више, тако је и овде. И она уноси грдну већину тога прореза, а поред тога још јој је одузето и бирачко право. За овим се управо и ишло, и то се најбоље показало при избору трећине скупштинара на цветну недељу.

О овом јединственом избору и о неуредном издавању Бозданих стипендија под данашњом „славном“ управом — други пут.

Један бирач.

Иди мудро, не погини лудо...

— Нешто ми јако упада у очи?

— Шта то?

— Па, ово гробно ћутање неких листова о патријарху Георгију. Отац Георгије слави славу, позване општине из архидијецезе се крећу против њега, синод је изостао, он отишао »званичним послом« у Будимпешту, и један део наше штампе ни речи о томе.

— И то је теби чудновато?

— Па како не би брате? Зар би у других народа прогутала то публика? И је ли икада било у свету бар нешто налик на то?

— Било је!

— Но, то бих баш волео чути.

— Е, па чуј! Године 1805.

— Ух! Не кажеш ни то, да ли године 1805. пре Христа или после Христа?

— Не исмевај се! Од оно доба се много што шта променило, само не људско лукавство, препреденост и обешењаклук.

— Признајем, погрешио сам. Причај!

— Дакле године 1805. био је Бонапарта у великом шкрипу. Против њега склопише савез: Енглеска, Русија и Аустрија. И савезници хтедоше да увуку у савез и Прусију.

— Па шта хоћеш да кажеш тиме?

— Чекај само! Прусија нити ступи у савез, нити га одби. Хтела је да сачека, да се прво сврши одсудна битка. Но савезници гонише, гонио је и Наполеон и пруски нарочити изасланик, гроф Хаугвиц, кренуо се из Берлина у Наполеонов логор, да му однесе — одсудну реч... Али, каква ће то бити реч?! Европа је отворила уши и уста... Но гроф Хаугвиц имао је на путу сваки час незгоде. Ломила му се кола, коњи су постајали хроми, и он је требао преко 4 недеље од Берлина до Брина... Али је и постигао цел. Стигао је баш после знамените битке код Аустерлица, и уверио се, да је Наполеон потукао савезнике. И тада је разуме се гроф Хаугвиц извадио из џепа и предао Наполеону оно друго писмо.

— Какво друго писмо?

— Ах да! Нисам ти ни рекао оно, што је главно. Он је имао у џепу два писма. Једно да преда Наполеону, ако буде побеђен, а друго да му преда онда, ако он победи..

— Тако!

— Да да, тако! Зато је Хаугвиц морао ћутати и чекати како ће се свршити битка у Моравској. Па кад је после битке дуго тражио по џепу писмо, рекао је Наполеон у шали својима:

— Ух, ала бих волео да се Хаугвиц помео био у писмима. А видиш, то се овим нашим Хаугвицима не може десити.

— Како не може?

— Па, ето, они мирно чекају, да виде како ће испасти овај Георгијев Аустерлиц, сад у Будимпешти. Међутим имају већ два чланка у приправности. Један, ако влада каже Георгију, не тиче нас се ништа, пери се како знаш, а други, ако му влада обећа, да ће га под свима приликама подржавати...

— То ти дакле мислиш?!

— Па наравно човече. Тако раде паметни људи. Није него ће ваљда радити као глупи радикали, удри, удри, док и не знају, ко ће бити јачи, па онда да се све скр'а о њихова леђа...

— О, о, ти наши Хаугвици! Ко би мислио, да су тако паметни.

— Јест, у обешењаклуку!

Вести из места и са стране.

Румунски владичански синод. У недељу је румунски владика Голдиш отворио румунски синод. У своме говору изнео је зло стање румунских дијецеза. Нагласио је, да је румунски народ јако заостао, а све због тога што нема довољно добрих и спремних свештеника и учитеља. Свој говор завршио је тиме, да се радује, што у румунској цркви и румунском народу влада споразум и слога. Синод је бурним поздравом попратио говор владике Голдиша и изјавио је, да ће га својски и истрајно потпомагати у извршењу његових племенитих и корисних планова. Оштрија расправа очекује се, кад буде дошло на ред питање, како да се покрије дефицит, који је оставио владика Метијан, за тим, на који начин да се по захтеву владе подигну нове школе; и при избору велико-варадинског викара.

Наше огледало. Како „Keleti értesitő“ јавља, данас 1. маја п. н. 600 особа из Бачке напустиће своје огњиште и иселиће се у Немачку, да потраже и нађу себи нову домовину. Сви ови, што се исељавају махом су некад добро стојали, но сад сасвим пропадоше, те их сиротиња нагони, да потраже себи бољу и сретнију домовину. Међу исељеницима има и велики број девојака.

Панчевачки срез. Представништво вароши Панчева обратило се министру Селу, као министру унутрашњих послова, са молбом да се за Панчево оснује засебни изборни срез. Министар Сел је одговорио, да се сад не може нарочито с тиме позабавити, већ кад буде речи о преинаци или промени појединих срезова, онда неће изгубити из вида ни молбу панчевачког представништва. После овог одговора Селовог, представништво панчевачко држало је поново седницу, у којој је решило, да се незадоволи овим одговором, већ да учини даље кораке т. ј. да се обрати сабору са молбом, да Панчево само себи бира посланика.

Долијали. У Ердељу се јако изненадише, кад власт уђе у траг једној врло разгранатој дружини, која је правила и растуривала лажне новце (десетице). У тој дружини је у првом реду један врло угледан и богат човек, који је био у свима одборима, по имену Бела Чингваји. Има ту и попова, бележника, штампара, бирташа и т. д. Дружина ова имала је нарочити свој језик, којим се служила. Тако су например брзојављали једно другом овако: „Сиромах још није умро, али ако на њега не пазе, умреће. Кад су дошли? То је значило, да жандари умало што нису ушли у траг њиховој мајсторији. — Ако су сретно променули гдегод лажан новац, овако су једно другом јављали: „Данас после подне видео сам укоп“. — Жандармерија је ископала у једној башти и машину, којом су правили лажне новце. И сад ће лепо долијати сви мајстори, који хтедоше на лак начин да дођу до новаца.

Самоубиства. Ужас је кад човек чита, колико су самоубистава на дневном реду у људи. Статистика Будимпеште за један дан показује читаву гомилу самоубистава. Тако су пре два дана покушале отровом себи живот да одузму Бошњи Ана и Аурел Ана а и будимпештански инжињер Јосиф Адлер, сво троје се у болницама бори животом. Дунав је тог истог дана три леша избацио на обалу. Није ли ово ужасна слика данашњег доба.

Црква св. Василија Острошког чудотворца у Никшићу. „Српском Вјеснику“ пишу из Никшића: Већ је неколико година како се овде у Никшићу гради велика и величанствена црква, којој неће бити равне на Балкану, по лепоти, украсима и величини. Она је задужбина Њ. В. кнеза Николе, и задужбина у сваком погледу дивна. Из описивања које смо још раније читали у „Гл. Црногорца“ и „Невесиња“, а сад и у „Оногошту“, ова црква биће заиста јединствени неимарски споменик широм Балкана, а не само у српским земљама. И што је грађевина ближе крају, све је лепша и величанственија. Споља је готова, и сад се израђује изнутра. Унутра ће цркву задичити иконостас, који је даровао један добротвор из Грчке, и који се цени на 150.000 драхама (франака). На грађевину саме цркве утрошиће се око 150.000 фиорина, кад све буде готово, онда треба стати па гледати. Имаће се и шта. Прошле године почето је са зидањем краснога дворца покрај цркве. Овај дворац биће црквени или митрополијски, но у њему ће одседати и боравити Господар кад у Никшић дође. Г. митрополит Митрофан дошао је у Никшић назад неколико дана, да сам лично надгледа и убрза рад. И црква и дворац морају још овога лета бити готови, јер црква треба да буде освећена 31. јула, а посветиће се св. Василију Острошком, Херцеговцу, светитељу православне цркве, свега српског народа и патрону херцеговачком и црногорском, но мошти св. Василија остаће и даље у његовој ћелији под Острогом. Не треба ни да вам кажем, да ће том приликом бити велике светковине, и да ће доћи гости и из близа и из далека. Говори се као поуздано, да ће на освећење овога храма доћи из Русије прокурор св. Синода К. П. Побједоносцев са два митрополита. Осим њих доћи ће и многи одлични и чувени Руси. Народ наш јуначки радује се овој светковини као највишој добити. Радује се, јер је побожан и живи у тврдој вери, да је Црну Гору кроз векове одржавала и одржала, осим Бога још и заштита св. Василија — нека му је слава и милост, и народно јунаштво. Велика је и чудна моћ православља, у ком је српско језгро најбоље остало сачувано у столетним патњама и борбама. Оно је било и остало најбољи оклоп и штит српског имена, племена и свести, док се међу тим они, који не остадоше у православљу постајали равнодушни према имену и племену своме, и неки се почели отуђивати. Но опет зато све вере у нашем народу поштују светог Василија као светитеља и чудотворца, и за то је светковање о освећењу никшићке цркве, општа народна, а у првом реду слава православља и споменик борбе јуначке, која је Србе сачувала од пропасти.

Спенцерова анекдота. Херберт Спенцер, филозоф, који је ових дана прославио свој осамдесети рођен-дан, страстан је билијариста. Једном у клубу не беше његовог обичног суиграча и неки млад човек понуди се, да он игра на место оног. Спенцер, и ако није лош играч, изгуби две партије. То необично разљути Спенцера и он баци штап, те љутито довикне младићу: — Чујете ли ви млади човече, ви мора да врло мало учите, јер тако може играти само онај, који младост своју проводи у кавана.

Глад у Индији. Ужасне вести стижу из Индије о страховитој глади, која влада тамо. У Лондон је званично јављено, да данас већ преко 27 ми-

лијуна душа пати од ужасне глади. Људи падају као муве и у самртном ропцу ваљају се. Ни вране ни орлушине не дирају већ лешеве, који гомилама леже онде, где су пали. И што је најжалоснije, Курзон, подкраљ индијски изјавио је, да Енглеска неможе више помоћи гладницима, јер је сву своју силу заложила у јужно-афрички рат. Један енглески лекар, који се недавно вратио из Индије, прича управо грозне ствари. Он вели, да је глад ужаснија и од колере, јер се бол код колере може ублажити, али у Индији нема помоћи против глади. Људи и жене су прави живи костури, и са два прста може им човек обухватити цеванице. Гомилама се муче по земљи и само уздишу, да их смрт што пре спасе ужасних мука. — Ето како просвећена Енглеска поступа са Индијом, која јој је најбогатији извор и из које збира небројено благо.

Борба између људи и жена. У вароши Бити у североамеричкој држави Канзасу изабрали су лапе жене на сва општинска звања. Сада би људи хтели да се опросте њих. Кроз кратко време биће тамо општински избори и људи би хтели да бирају све мушкарце. Али и жене нису скрстиле руке, те сада људи са страховањем очекују исход изборних дана. — Тако је то; где људи не ваљају, морају жене да им покажу како се ради.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 18. априла.

Лондон. На свечаном обеду велски принц признао је храброст и пожртвовање колонијалне војске. Солсбери је нагласио да треба колоније још тешње везати са Енглеском.

Кимберлеј. 200 Бура посело је оближњи Виндзортон.

Ледисмит. Из Капа јављају, да је и опет убијен један заробљеник, који је хтео да побегне.

Блемфонтен. Овде се ушло у траг удружењу, које је радило против Енглеске.

Трговина.

НОВИ САД, 18. априла (1.) маја 1900. **Пшеница** прве каквоће фор. 7·50—60 н. **Пшеница средња** ф 7·30—40 н. **Пшеница лакша роба** фор. 7·10—20 н **Наполица** ф. 7·— до — **Јечам нови** ф. 5·50—60 **Зоб** ф. 5·10—20. **Кукуруз у зрну нови** фор. 5 50—60 **стари у зрну** ф. ——— **нови у клипови** ф. ———

Маст 56 фор. **Сланина сува** 56 фор. **дебели паљена** 56 фор. **Све од 100 килограма.**

Свињи угојени тешки	35—36 нов.		
„ средњи . .	33—34 нов.	живе	
„ лаки . . .	30—32 нов.	мере	

Све од 1 килограма.

Теоци .	26—30 нов. по клгр.
Јагњци	6—12 фор. по пару
Овци .	——— фор. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

16. априла било је	5 18	мет.
17 априла било је	5·12	мет

*

Званичне забелешке будимпештанске берзе.

17. (30.) апр. 1900.

Пијаца је жива била. И млинови су јако куповали. Продано је 60.000 метерцентн. Цена је скочила од 5—10 потура.

Пшеница банатска, стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 80, цене од 50 килограма од 7 круна 50 пот. до 8 кр. 25 п.; потиска стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81 цена од 50 килограма од 7 кр. 75 пот. до 8 кр. 55 п.; пештанска, стара, каквоћа по хект. од 75 до 81, цена од 50 килограма од 7 кр. 45 пот. до 8 кр. 30 п.; бачка, стара какв. по хкл. од 72 до 75, цена од 50 кр. од 7 кр. 35 п до 8 кр. 10 п.

Раж прве врсте, цена од 50 кгр. од 6 кр. 65 п. до 7 кр. — пот.

Јечам, за пићу од 50 кгр. од 5 кр. 90 п. до 6 кр. — п.

Зоб, цена од 50 кгр. од 5 кр. 55 п. до 5 кр. 65 п.

Кукуруз стари, цена од 50 кгр. од 5 кр. 55 п. до 5 кр. 65 п.

Репица, цена од 50 кгр. од 12 кр. 50 пот. до 13 кр 05 пот.

Проја, од 5 кр. — п. до 5 кр. 30 п.

Маст, 50 кгр. 61 кр. — п. до 62 кр. — п.

Сланина, 49 кгр. 49 кр. — п. до 49 к. 50 п.; сушена — кр. — пот. до — кр. — п.

Шљиве, босанске 50 кгр од 13 кр. 50 п. до 28 кр. 25 п.; славонски пекмез 50 кгр. 18 кр. 50 п. до 19 кр. — п. српски пекмез 16 кр. 50 п. до 17 кр. — п.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 36 п
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 27 п
Угарска златна рента (од 100 круна) . . .	117 кр. 05 п.
Угарска крунска рента	92 кр. 70 п
Аустријска златна рента	117 кр. 90 п
Немачке државне марке (од 100 мар.) . .	118 кр. 40 п.
10 фунти стер. (мењачки курс у Лондону) .	242 кр. 85 п.

†

Тужним срцем јављамо свима сродницима пријатељима и познаницима, да је наш мили и добри син, брат и сестрић

ДУШАН МИЛИЧИЋ

преминуо у ноћи у очи понедељника у млађаном добу у 19. години својој.

Лака му била црна земља!

У Новом Саду 17. априла 1900.

Јован Миличић, стриц. Илија Миличић, отац.

Мила Миличић, удата Живановић
Зорка Миличић, сестре
и остала родбина.

Књижевна вест.

Изашла је из штампе Д. Димитријевића у Београду књига: **Буњевци и Шокци** у Бачкој, Барањи и Лици, историјско етнографска расправа Ивана Иванића. Наградила „Матица Српска“ са 500 дин. Цена 2 дин. Ш. поправљено и проширено издање. Књига је украшена са 30 лепих слика и има ову садржину: I. Кратки географски и статистички преглед, — II. Порекло и повесница: 1. Јесу ли Буњевци староседеоци или досељеници? 2. Сеоба „Влаха“, „Васеркроата“ и Шокаца. 3. Шта је још предходило сеоби Буњеваца из Херцеговине? 4. Порекло Буњеваца у науци. 5. Сеоба Буњеваца из Херцеговине. 6. Лички Буњевци 1683. год. — до новијих дана. 7. Долазак Буњеваца у Бачку (XVII. век.) 8. Буњевци у XVIII. веку. 9. Буњевци у Бачкој у XIX. веку. — III. Име, језик и народност Буњеваца и Шокаца — IV. Просветно и привредно стање: 1. Црква; 2. Школа; 3. Правопис и писмо; 4. Књижевност и новинарство; 5. Привредно стање. — V. Живот и карактеристике народносне: 1. Породични живот, задруга, тип, особине, морал и друштвени живот. 2. Обичаји Буњеваца и Шокаца. 3. Правни и други обичаји личких Буњеваца. 4. Одело бачких и личких Буњеваца и Шокаца. 5. Народне умотворине. VI. Поговор. — VII. Уз наше слике.

Књига износи 15 штампаних табака већег формата, на финој артији, а у елегантном издању.

Поруџбине из Србије шаљу се дворској књижари Мите Стајића и Вел. Валожића у Београду, а из других српских земаља, књижари Браће М. Поповића у Новом Саду (Ujvidék—Ungarn), и књижари Пахера и Кисића у Мостару. Књижарима 25% рабата. Ко пошаље новац упутницом у напред горњим књижарама, добија књигу са плаћеном поштарином.

ОГЛАСИ.

!! НАЈБОЉА КАВА !!

може се добити код прве српске трговине

Стејића и Друга у Фијуми.

Поштарину ми плаћамо; паковање не рачунамо; уз ниже означене цене без икаква трошка.

Многа признања за савесну послугу.

1 клгр.	Сантос I-а врло кусна кава	ф.	1·25
1 „	Либерна огромно зрно	„	1·55
1 „	Златна Јава најфинија	„	1·70
1 „	Куба II. врло добра	„	1·60
1 „	Куба I-а најбоља бирана	„	1·75
1 „	Перл Јава изврсна куса	„	1·75
1 „	Права арабска Мока	„	1·95
1 „	Цејлон I. најбоља кава на свету — — — —	„	2 15

Многа признања за савесну послугу.

најмање 5 кгр. 1 пакет можемо и из 2 до 2 врсте саставити.

Најфинијег зејтина 5 кила 4 фор 50 нов до 5 ф. 50 н и 6 фор.

Теја руског $^1/_4$ клгр. по 1 ф 50 н., 2 фор. и 2 ф. 60 н.

Пиринца правог италијанског 5 клгр. 1 ф. 95 н., правог јапанског 5 кгр. 1 ф. 75 н.

Поруџбине обављамо брзо и тачно уз поузећe или ако се новац унапред пошаље.

! Српкиње домаћице, наручите код Србина !

За поруџбе моле

С поштовањем
Стејић и Друг
Фијума.

4—5 167

Промена локала.

Јављам поштованој публици из места и са стране, да сам своју помодно-ћурчијску радњу преместио у своју сопствену кућу у ћурчијској улици бр. 22.

Ов м приликом слободан сам уједно препоручити поштованој публици своју богату радњу са разноврсном ћурчијском робом.

Такође примам преко лета **ћуркове, бунде, капуте, муфове, тепихе** и остале зимске ствари на чување и јамчим, да ће се исте ствари у свој потпуности одржати, као што ми се буде предало.

Нови Сад, о Ускрсу 1900.

Са особитим поштовањем
Ђорђе Пушић.

3—3 163

Гвожђарску радњу,

која постоји на овдашњој пијаци пуних 40 година, продајем из слободне руке по врло повољним условима.

Глигори С. Мијић
у Митровици (Срем).

1—3 189

ВЕШТАЧКО-ЦЕМЕНТНО-КАМЕНА ФАБРИКА

У НОВОЈ ПАЛАНЦИ (БАЧКА).

Ни једна фабрика у Угарској и Аустрији није у стању, да израђује лепше и боље десиниране

ЦЕМЕНТНЕ ПЛОЧЕ

но што се исте израђују у мојој фабрици

Ово није само моја проста тврдња, већ могу о ваљаности мога фабриката сваког стручњака и уверити.

Слободан сам дакле мој фабрикат пошт. г. г. зидарима, као и осталој публици препоручити.

Илустроване ценовнике шаљем на захтевање бесплатно свакоме о мом трошку.

2—3 182

С особитим поштовањем **ФРИД. В. РАЈХЛ.**

УТЕХА ЗА БОЛЕСНИКЕ!

ДУПЛО ПИВО ОД СЛАДА!

Заштитна марка Св. Стеван.

Изванредно дејство за оздрављење код **малокрвности, нервозности, тешкоћа при варењу, неспавања и слабости,** даље се препоручује онима, **који се опорављају. и матерама и дадиљама које доје.**

Препоручено од гг. универзитетских професора: Дра Анђана, дра Елишера, дра Херцела, дра Кетлија, дра Корањија, дра Лауфенауера и дра Либмана.

Добити се може у **Новом Саду** код **ИСИДОРА ФРАЈДА,** заступника **Штајнбрушке грађанске пиваре акционо друштво.**

Телефон бр. 70. 141 4—5

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду